СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 63. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 18-го березня 1939. No. 63. Jersey City, N. J., Saturday, March 18, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ДАЛІ СТАВИТЬ ОПІР

ДОМАГАЮТЬСЯ РОЗСЛІДУ ДОПОМОГОВИХ ФОНДІВ

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Какс з Джорджії вніс резолюцію за розслідження конґресом адміністрації поступу праць („Доблю-Пі-Ей").

Це є відповідь опозиції проти уряду на домагання президента Рузвелта ухвалити чимскорше 150 міліонів долярів більше на допомогові роботи. Замітно, що цей внесок походить від члена Демократичної Партії.

ТАКИ БУДУТЬ ФОРТИФІКУВАТИ ҐВАМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт згодився, щоби кошти поправи порту Ґваму перенести з проєкту про бази для повітряних і підводних човнів до проєкту про реґуляцію рік і портів. Тепер прихильники того проєкту не сумніваються в скоре ухвалення проєкту, котрий викликує спротив Японії.

ПРОБУЄ ОСЛАБИТИ ПОСТІЙНЕ ТЕРТЯ БИЗНЕСУ З УРЯДОМ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний прокуратор Мерфі заповів, що департамент судівництва подасть незадовго начерк нового відношення уряду до монополій, щоби запобігти постійному тертю між бизнесом і урядом.

ЧЕСЬКИЙ АМБАСАДОР НЕ ХОЧЕ ВІДДАТИ АМБАСАДИ.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Владімір Гурбан, чесьсковацький представник перед американським урядом, відмовився послухати приказу з Берліна, щоби віддати чеськословацьке посольство й конзуляти Німеччині.

Він каже, що віддасть аж тоді, як дістане письменний приказ від чеськословацького президента Еміля Гахи.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА АНЕКСІЇ ЧЕХІЇ.

НЮ ЙОРК. — В наслідок анексії Чехії Німеччиною здержано тут на виставовій площі дальше будування павільону Чехо-Словаччини.

Підносять думку, щоби будинок так і лишити не викінченим, щоби він стояв на виставі як памятник траґедії Чехії.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ЗАКЛИКУЄ АМЕРИКУ ЗДЕРЖАТИ ГІТЛЄРА В АМЕРИЦІ.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія). — У своїй промові перед „Комонвелт Клоб" нюйорський посадник Ля Ґвардія остерігав Америку перед поширенням впливів Німеччини в краях латинської Америки.

Він подав, що Гітлер належить до „того самого роду параноїків", які викликали світову війну в 1914. році.

ПОМЕР ҐУБЕРНАТОР СТЕЙТУ МИШИҐЕН.

ҐРЕНД ЛОДЖ (Мишиґен). — У своїй резиденції помер на удар серця Френк Д. Фицджералд, ґубернатор стейту Мишиґен, котрий при останніх осінних виборах переміг Френка Мерфія, тодішнього ґубернатора, а нині ґенерального прокуратора в кабінеті президента.

ВЕЛИКА ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

БОҐОТА (Коломбія, Південна Америка). — Тут розбився літак, що курсує між містами Баранкіля й Боґота. В катастрофі згинуло 7 осіб.

ПОСОЛ ЯРЕМА ЗРИВАЄ ЗО ШНАЙДЕРОМ.

НЮ ЙОРК. — Опозиція проти лідерства Чарлза Шнайдера в орґанізації Демократичної Партії 8. асемблімеиської округи, сильно скріпилася, від коли посол до асемблі з тої округи, Степан Ярема, почав попирати Майкела Еделстейна на становище окружного лідера. На зборах окружної орґанізації закидувано Шнайдерові, що 4 роки його лідерства були „тоталітарною диктатурою".

СЕСТРІНОК КОРОЛЯ НА ДОПОМОГУ СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

НЮ ЙОРК. — Сюди приїхав зо Швеції граф Фольке Бернадотте, сестрінець шведського короля Ґустава й загальний комісар Швеції для світової вистави в Ню Йорку. Він привіз зо собою штаб 16 урядовців та 65 тон виставових матеріялів.

СТРІЛЯНИНА НА ТЛІ ЮНІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

НЮ ЙОРК. — У пів години після того, як його вибрано делеґатом юнії плястерів, Роберт Вачеріно впав важко пострілений бандитами. Слідство поліції стверджує, що замаху доконав заводовий бандит та що тлом стрілянини була боротьба в юнії за контролю. Арештовано Ейба Релеса, котрого поліція називає першим публичним ворогом у Бзуклині.

Protest against annexation of Carpatho-Ukraine by Hungary

AMERICAN UKRAINIANS PROTEST HUNGARIAN ANNEXATION OF CARPATHO-UKRAINE

The Supreme Assembly of the Ukrainian National Association, Inc., at its Annual Meeting held in Chicago, March 13, to 18, 1939, having considered the latest developments in Carpatho-Ukraine, adopts the following Resolution:

WHEREAS, Carpatho-Ukraine, as one of the federated States of former Czecho-Slovakia, declared through its legal government its independence as a separate state, and this act came to pass at the moment of dissolution of Czecho-Slovakia by decision of the central government in Prague, and declaration of independence of Slovakia; and

WHEREAS, the legal right of the people of Carpatho-Ukraine to self-determination exercised in legal and peaceful manner was brutally violated by Hungary when the Hungarian government, taking advantage of the evacuation of Carpatho-Ukraine by Czecho-Slovak troops ordered its army to invade Carpatho-Ukraine in mutual understanding with Poland. This attempt on the part of Hungary to seize by force Carpatho-Ukraine led to bloodshed of the innocent inhabitants of that territory. This bloodshed continues. We stress the fact that in this aggression on Carpatho-Ukraine, Hungary disregarded even the basic laws governing international conduct, recognized and observed by all civilized nations.

THEREFORE be it resolved that the Ukrainians in America raise their voice in protest and proclaim that the Ukrainian people on all their territories will never submit to these new outrages perpetrated upon them.

In view of the present events in Europe, we strongly emphasize that there will not be and cannot be any peace in Europe until 45 millions Ukrainians, who are subjugated by Soviet Russia, Poland, Roumania and Hungary, are enabled to exercise their rights to self-determination, establishing a free and independent Ukrainian State, embracing all ethnographical Ukrainian territories.

On behalf of the Supreme Assembly ofthe Ukrainian National Association:

NICHOLAS MURASZKO, President
DMYTRO HALYCHYN, Secretary.

ЗАЦІКАВЛЕННЯ УРЯДУ СИТУАЦІЄЮ В ЕВРОПІ.

Вашинґтон. — Сомнер Велес, заступник секретаря стейту, каже, що департамент стейту дістає постійні звідомлення від своїх представників по ріжних краях Европи про положення в Европі. Американський уряд живо слідкує за розвоем цих подій.

АЛЯСКА ХОЧЕ БУТИ СТЕЙТОМ.

Тут зорґанізувався Союз Самоуправи Аляски, що хоче піднесення Аляски зо становища території до становища стейту. Орґанізація каже, що на становищі території Аляска є жертвою несправної бюрократії.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЧУЖИНЕЦЬКОГО АКЦЕНТУ.

Ню Йорк. — Д-р Летише Равбічек, директорка департаменту мови при місцевій шкільній раді, предложила раді свій рапорт про потребу боротьби проти чужинецького акценту в англійській мові.

ПРОБУЮТЬ НОВИЙ ЛІК ДЛЯ ВИКРИВАННЯ РАКА.

Ню Йорк. — Місячник „Сайєнс" („Наука") подає статтю про цікаві розсліди над ліком викривання недуги рака. Автор статті каже, що новий засіб для викривання рака пізнає приявність недуги вже в перших стадіях, і заповідає великі успіхи ліку в боротьбі зо страшною недугою.

70 РОДИН У КОВЕЛЬЩИНІ ПЕРЕЙШЛО НА ЛАТИНСТВО.

У Кортелиськах Селиських на Волині (Ковельщина) перейшло около 70 родин на латинство й, як пише „І. К. Ц.", „на лоно польського народу".

В ХУСТІ ЗГИНУВ ПЕТРО ЛИСЮК, СИН КАЛИНИ ЛИСЮКА.

ХУСТ. — Ню Йорк Таймс доносить з Хусту, що там згинув молодий хлопець Петро Лисюк, син американського українця Калини Лисюка з Плейнфілд, Н. Дж. Калина Лисюк, що є добре відомий українській американській еміґрації, удався пару тижнів тому до Хусту, щоб сфільмувати важніші прояви тамошного життя. Зі собою він взяв молодого сина Петра. Коли вивязалась боротьба між чеськими й українськими відділами, син захотів вийти з ґотелю на вулицю. Та він вже не вернувся назад, а знайшли його з прошитим кулею серцем на вулиці Хусту.

В останній хвили прийшла телеґрама з Хусту від Калини Лисюка, який потверджує смерть свого сина. Сталось це підчас чесько-української боротьби. Січовики бились по геройськи, подає К. Лисюк.

НІМЕЦЬКІ РОЗРУХИ В ЛИТВІ.

КОВНО. — Німці в Мемелю почали явно виступати проти литовської влади і збираються проголосити злуку з Німеччиною. Литовський уряд не пробує примінювати до німців твердої руки.

ВІДКЛИКАННЯ АНҐЛІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА З НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд для протесту проти німецької окупації Чехії і Словаччини відкликав з Берліна свого амбасадора. Правдоподібно те саме зробить Франція. До Лондону вибирається президент Франції Лебрен, який враз зо собою везе міністрів, і комісію військових знавців.

СПИС ПИСЬМЕННИКІВ, ЖУРНАЛІСТІВ І МИСТЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ.

Словацький краєвий уряд зарядив конскрипцію всіх повістярів, журналістів, акторів, фільмових артистів, співаків, малярів, різбарів, композиторів і архітектів у Словаччині. Висліди будуть провірювати окружні уряди та предкладати краєвому урядові.

АРЕШТУВАЛИ СВЯЩЕНИКА.

15-го лютия ц. р. пополудні арештували в Коломиї о. М. Кисіля, сотрудника гр.-катол. церкви. Арештували його по виході з церкви. Арештування стоїть, здається, в звязку з промовами підчас свят Листопада й Зелених Свят м. р.

МАЮТЬ РОЗБУДУВАТИ ЗАЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ В СХ. ГАЛИЧИНІ.

Господарська Рада Сх. Галичини висловилася за розбудовою залізничих ліній у Сх. Галичині. На першому місці тут будова лінії Львів — Рава Руська — Белзець. Дальше будова лінії Зимна Вода — Персенківка. Проектують такі нові залізничі лінії: Кремянець — Тернопіль, Галич — Монастириська, Підгайці — Монастириська, Коломия — Косів — Кути, Саліжанка — Красне.

АРЕШТУВАННЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Арештували в Станиславові інж. Гр. Залізняка. Причина невідома.

ПО ТЯЖКИХ БОЯХ ХУСТ УПАВ. УКРАЇНСЬКА АРМІЯ ВТЕКЛА В ГОРИ І ЗВІДТАМ ПРОДОВЖУЄ ВІЙНУ. РІШИЛИ ЗГИНУТИ А НЕ ПІДДАТИСЬ. КОМАНДАНТОМ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ СОТНИК БІЛИЙ. УКРАЇНЦІ МУСІЛИ НАПЕРЕД ЗВЕСТИ БОРОТЬБУ З ЧЕХАМИ І ЇХ РОЗЗБРОЇТИ. АМЕРИКАНСЬКА ЖУРНАЛІСТКА ВИСКАЗУЄ ПОДИВ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ. МАДЯРИ ДАЮТЬ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ШИРОКУ АВТОНОМІЮ. В ПОЛЬЩІ РОЗРУХИ.

БУДАПЕШТ. — Українська армія далі ставить неймовірно сильний опір наступаючим мадярським військам. В околиці Хусту вивязалася довга позиційна битва між українськими і мадярськими силами, в якій було кілька сот вбитих. Щойно наступом і рукопашною боротьбою, що тревала пів години, вдалося мадярам відсунути українські сили. Мадяри переважають українців числом і зброєю. Українці виявляють лицарську відвагу. На чолі українських сил стоїть сотник Білий, що передтим був командантом поліції. Він має коло 15,000 війська, яке заприсягло боротись до смерти. По здобуттю Хусту українці подались в гори, звідки далі продовжують боротьбу. Знавці кажуть, що тяжко буде їх там дістати.

ЩО ПИШЕ АМЕРИКАНСЬКА ЖУРНАЛІСТКА.

Відома американська журналістка Ен МекКармик, що була у Львові, а звідтам поїхала до Хусту якраз на час, коли почалось заворушення, описує в Ню Йорк Таймсі ці події так: „Зо всіх неймовірних епізодів, що стались в часі розбору Чехо-Словаччини найбільш фантастичним є те, що сталось впродовж трьох днів в Карпатській Україні. У вівторок цей маленький відтинок троякої чеської держави боровся з чехами. У вівторок він проголосив себе незавнсимою державою. В середу рано скинено чеський прапор, чеські війська знайшлись у цілковитому відступі, а українські прапори повівали з кожного вікна в Хусті. В середу пополудні в сотні сіл, які захопили мадяри, повівали трикольорові мадярські прапори. Карпатська Україна фактично була під трьома прапорами впродовж 27 годин. В трьох днях вона звела дві війни — першу, щоб вигнати чехів, другу, щоб стримати Мадярщину. Найбільша боротьба в тих повних випадків днях була зведена не у Празі, чи в Братиславі на Словаччині, але в Хусті, у вівторок між чеськими відділами і Січею, українською національною ґвардією, зложеною з карпатських гірських хлопців в синьо-сірих одностроях. Нині українці і виключно українці ставлять опір і вони є тими, яких пожирають. Комісія з Хусту тепер перебуває в Будапешті і переговорює з мадярським урядом. Але цілий день мадярські війська далі наступали і цілий день ґвардія Січи, під проводом нового команданта сотника Білого, вчорашнього команданта поліції, відмовляється піддатися в боротьбі, що є безнадійною".

В дальших уступах Ен МекКормик описує чотири дні свойого побуту в Хусті, описує той настрій і запал, що існував серед українців передтим, про їх великі пляни створення зо своеї малої держави великої Української Держави. Тепер ті пляни будуть перенесені де інде, говорить МекКормик.

МАДЯРЩИНА ДАЄ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ШИРОКУ АВТОНОМІЮ.

БУДАПЕШТ. — Мадярський премієр ґраф Телекі сказав в мадярськім парляменті, що Карпатська Україна матиме таку широку автономію, що правдоподібно тільки армія, фінанси і загранична політика будуть спільні. Замітне це, що мадярський премієр ужив слова „Карпатська Україна". В мадярських урядових кругах далі признають, що українці ставлять несподівано сильний опір.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ СЛОВАЧЧИНУ.

ПРАГА. — Німецька армія, занявши Чехію і Моравію, заняла також цілу Словаччину і знайшлась на границях Карпатської України. Не відомо, чи німці там стримались, чи йдуть далі. В німецьких колах кружляли такі чутки, що коли мадяри не вміють собі дати ради з українцями, то правдоподібно прийдеться туди вмашерувати німецькій армії. Також кружляють чутки, що на польській границі прийшло до сутичок між польськими і німецькими відділами.

РОЗРУХИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

ВАРШАВА. — Здовж околиць Карпатської України, по польському боці, вибухли розрухи. Польська влада вислала туди сильні військові скріплення і, як подають польські телеґрафічні аґенції, польській владі вдалось ті заворушення здушити. Заразом по цілій Польщі слідне велике замішання і переляк серед польського населення. Польські студенти почали всюди бурливі демонстрації, в яких кричать „проч з Німеччиною", та лають Гітлера. Польська влада твердо здавлює ті заворушення, побоюючись, що це може загострити відносини з Німеччиною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сиги і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІЖА КРОВ

В Европі новий заколот, нові державні перевороти. Нові границі й нові влади. А в тому всьому, зовсім природно й — українська справа. У тій суматосі опинилась наразі головно найменша частина нашої Рідної Землі, що почала віддихати вільнішим життям по довгих сотках літ неволі. Це наша Карпатська Україна. Ось це на ній відогралась тепер одна з тих великих трагедій, яких так багато в історії українського народу. Полялась там спершу кров завдяки „братам словянам" — чехам. В останній годині істнування Чехо-Словаччини, а властиво тоді, коли вона вже не істнувала, її заступник ґенерал Прхала, не тільки, що сам не брався боронити краю перед мадярською грозячою інвазією, але ще не давав змоги перебрати ту оборону рідним синам Карпатської України — Січовикам. Чеська політика супроти українців виявила себе у повній наготі, закінчуючи своє панування на Карпатській Україні ганебним актом, що коштував проливу крови і смерти молодих, ідейних українських борців, що хотіли наставляти свою грудь до оборони Батьківщини.

Щастя, що на тій нашій рідній землі могла бути в тій трагічній хвилі американська журналістка свідком того, хто і як обороняв Карпатську Україну. Щастя, що хоч вона могла бачити, ким і якими жертвами відроджується українська державницька ідея, хто стоїть за неї, й хто за неї гине. І хто посилає матеріяльні жертви на піддержування нашої визвольної боротьби.

Між жертвами тої траґедії, коли в Хусті проголошувано цілковиту незалежність Карпатської України і її трачено, був і молодий американський українець Петро Лисюк — син відомих наших громадян, що поїхав з батьком відвідати Карпатську Україну.

Та найважніше є тепер те, що Мадярщина допустилася нового злочину, напавши на Карпатську Україну і проголосивши в парляменті її насильне загарбання. Як відомо, зроблено це на спілку з Польщею, що для помочі Мадярщині держала на границі більші військові сили. Як доносять з Европи, Мадярщина, не зважаючи на свої переважаючі сили, ще не вспіла захопити владу в цілій Карпатській Україні. Ще, як подають американські кореспонденти, ідуть завзяті бої з населенням і Січовиками, що ще ставлять опір. Значить, що ще й тепер є новий історичний документ, що український нарід, деб він не був, як тратить свою волю, то тратить її з живим протестом, з боротьбою до останніх сил.

Сьогодні ще наші вороги триюмфують. Сьогодні вони ще панами наших земель. Але питання: а що буде завтра? А воно прийде. Мусить прийти. А з ним прийде і те, що хто що сіє, то й буде збирати. Копають вони тепер нам гріб, але тільки на те, щоб самі в нім спочили. Готуймось до цього. І жертвуймо для цього всі наші сили.

О. Онацький.

ДИВЛЯЧИСЬ НА ДИМАР...

(З мого римського щоденника).

Я стою на величезній площі св. Петра в Римі. Переді мною здіймається в гору громада найбільшої церкви світу, прикритої банею ґеніяльної творчости Мікель Анджелля, випередженої двома крилами кольонади Бернінія, творця бароко. Скільки крови! Скільки величі! Скільки слави!

І зі мною чи не стотисячний натовп, який захоплено дивиться... зовсім не на цю красу, і не на цю велич, а трохи праворуч від неї, угору, понад кольонадою, де понад дахами неймовірного накопичення ріжних будинків, що формують так званий Ватиканський паляць, ледви мріє для моїх короткозорих очей тоненький металевий димар, що зрештою нічим не відріжняється від соток і тисячок інших таких самих димарів, які підносяться над дахами й терасами сусідніх будинків.

Треба було великих зусиль і чималих орієнтаційних здібностей („бачите оте вікно, третє від рогу?... отам, де мур сильно понищено... та ні! ви зовсім не туди дивитеся! праворуч, праворуч... ось там недалеко сів тепер голуб... ліворуч від голуба... та ні!... ведіть просту лінію від оцієї статуї... знайшли статую... так ось: просто від статуї" і т. д."), щоб нарешті віднайти оцього зовсім таки скромненького димаря, що для нього зібрався стотисячний натовп, зібрався і дискутує: який дим з нього буде сьогодні йти: чи чорний чи білий? Якщо йтиме чорний дим, значить завтра знову збиратиметься натовп, і знову дивитиметься на димар, і знову чекатиме, який дим буде з нього йти. І якщо буде йти все чорний дим, люди все сюди приходитимуть і все дивитимуться, і все чекатимуть, аж поки таки зявиться білий дим: ознака, що на зборах 62 кардиналів, князів католицької церкви, що формують конкляв, прийшло до єднання й порозуміння, і що на підставі того порозуміння обрано світові нового Папу, нового голову католицької церкви.

Вибори відбуваються в Сикстинській Каплиці, де на довгих листах кардинали виписують свого кандидата. Якщо той кандидат не збере двох третин голосів, листи з іменами кандидатів, підмішані до **вогкої** соломи (звідти й **чорний** дим) згоряють тут же в грубці. Якщо хтось із кардиналів збирає дві третини голосів, його проголошують Папою, а листи з останніх виборів палять вже без соломи (ввідти **білий** дим).

Чекаємо... Площа аж гудить від розмов. Проте, майже виключно — в італійській мові. Звичайно, такий випадок, як смерть одного Папи, та вибори нового, з усіми церемоніями, що при тому відбуваються, з усім цим надзвичайним зїздом кардиналів, що збираються всі разом хіба тільки при такій нагоді, викликає величезний наплив чужинців до Риму. Цього разу чужинців майже не видно. Інтернашіональна атмосфера видається занадто несприятливою. Усі побоюються якихось „комплікацій..." Тим часом сонечко пригріває вже більш, ніж по весняному. Небо — чисте, блакитне, ніби вмите. Кругом чути жарти, сміх, веселі ромови, — ніхто й думати не хоче про якісь комплікації...

Нараз голосні крики: „Дим! Дим! Дивіться дим... білий дим!... Подивився на годинник: було пів до шостої.

З димаря йшов легенький димок. Назвати його білим було досить трудно: скоріше треба булоб говорити про „світло-сірий..." Але в усякому разі чорний він не був.

А натовп гудів тисячами голосів, повторюючи ймення кардинала Пачеллія, Ніякого офіційного повідомлення ще не було, але всі вже знали, що могли обрати тільки Пачеллія, бувшого державного секретаря папи Пія XI. В шостій годині й десять хвилин, нарешті маємо й офіційне потвердження: обрано кардинала Пачеллія. Обрано **одноголосно.**

І натовп коментує: „Конкляв тривав всього двадцять дві години, такого ніхто собі не пригадує... Памятаєте конкляв в Вітербо, що тривав два роки і девять місяців?... Одноголосність — це теж не аби яка річ... І до тогож Пачеллі, бувший державний секретар. а державних секретарів на папу звичайно не вибирають, бо кардиналом мають його вже досить і за часів секретарювання..."

В іншому місці: — „Пригадуєте дискусії по часописах: якого папу треба обирати, політика чи священника... Як ви думаєте, кого тут обрано в особі Пачеллія? — Алеж ясно: і того і другого!..."

Про димар уже забуто. Ніхто на його не дивиться. І хто зна, скільки ще часу пройде, поки знову про його згадають. В сутінках надходячого вечора, він поволі зникає з поля зору, і може бути, що в ньому яка ґадка на довший час знайде своє пристановище...

А я думав про міліони українських католиків, що для них сьогоднішній білий димок мав би означати велику небуденну подію. Та чи означатиме? Чи зміниться дійсно щось в їхньому житті з виборами нового папи? Чи здійсняться при його заступництві, якісь їх нові — чи навіть і старі — надії? Чи почуватимуть вони себе, — вони, **українці**, католики у всесвітній церкві, очоленій новим папою, рівними братами всіх інших інонаціональних католиків? Чи продовжатимуть відчувати себе пасинками, що їхні духовні потреби мусять все відходити на другий, задній плян, в порівнянні з католиками щасливіших націй?

Нема жадних сумнівів, що політика папи Пія XII (як називатиметься від нині кардинал Пачеллі) йтиме слідами політики Папи Пія XI, що була фактично в руках кардинала Пачеллія. І тому, щоб зрозуміти її напрямні в українській справі, треба булоб зробити балянс української політики його попередника. Але — залишаємо це прийдешнім історикам. Бо не наважимося ставити на карб покійного Папи Пія XI. та його державного секретаря сумні в нашій новочасній історії факти, що могли заіснувати і всупереч дійсної волі Ватикану. Не можемо проте не пригадати, що одним із останніх актів Папи Пія XI, переведених через Ватиканську державну секретарію, було дуже влучне і нам дуже симпатично-прихильне призначення преосвященного Нереяди на апостольського адміністратора Карпатської України. Хочемо дивитися в будучність в світлі цього **останнього** акту.

Напад на парохію в білий день... під проводом команданта поліційної станиці

Як відомо, в історичній Польщі переслідували дуже тяжко українських священиків і церкви. Українське духовенство було під поліційним наглядом... жидів. Про це свідчить хочаб такий факт, що в Долинщині в селі Надієві жид Шая вкинув до вязниці пароха Іліяша. Як священика того взивали до хорого, позволяв йому жид іти, одначе з кайданами на ногах. Українські церкви винаймали жидам, чого слід залишився у ґаїлці про жида Зельмана, який мав ключ від церкви.

А чи тепер краще? Доходить тепер до чимраз гіршого. Українських священиків засуджують на вязницю за „українщення" метрик, себто за те, коли священик напише українцеві метрику правильно (напр. Заячківський, а не Заячківскі, а властиво Зайончковскі), за проповіди, за вкопання пропамятного хреста і взагалі за щиру працю для народу. За таке карають священиків не лише в суді по закону, а навіть і „приватно".

І так в середу 22. лютого ц. р. в білий день на парохію в Плаучі Малій (зборівського деканату) напали „стшельци" під проводом команданта місцевої поліційної станиці, поруйнували все, здемолювали обстанову на приходстві о. Михайла Юхновича, а його маму, 72-літню старушку, тяжко побили!

Деж нині може шукати охорони український священик? Чи у представника влади, який сам виконав „наязд" на приходство?

ЯК СЕМИГОРОДСЬКИЙ КНЯЗЬ ПЕРЕДБАЧИВ, ЩО КОЗАКИ ЗАВАЛЯТЬ ПОЛЬЩУ

Один із приятелів української козаччини, а рівночасно глибокий знавець її внутрішнього життя, семигородський князь **Бетлен Ґабор** бажав використати козацьку силу для своїх намірів: зайняти польський престіл. Роздумуючи над слабими сторонами своїх будучих козацьких союзників прийшов ще **в 1628 році** до таких висновків:

„Щодо народу козацького пояснював він тоді шведському послові Страсбурґерові — то відомий є погляд Замойського, який предсказував, що вони колись затоплять Польщу, як тільки знайдуть для своїх змагань розумного та шляхотнього вожда й ініціятора... Багато розважних і визначних людей роздумувало, **чи не може запорожський нарід** доведений до крайнього одчаю постійним гнетом, які після останніх козацьких заворушень запанували, відділитись від Польщі, визнати протекторат сусідніх володарів, **збудувати окрему** державу, підпорядкувати себе точно означеним законам і управлятись новою владою. Дехто думав, що з тим невизнаючим ніякого права народом нічого певного вирішити і постановити не можна; що всі спробу переговорів до нічого тривкого не доводять; що треба берегтись і оминати їх, цієї багатоголової, бурхливої та безладної шури, яка часто кидається в ріжні боки. Вона ненавидить рабство, одначе не вміє користуватись волею. Знову ж інші навпаки думають, що нарід запорожців це нарід славний своїм походженням і своїми предками; що навіть у теперішнім столітті він дав докази великих чеснот; у найтяжчі для Річипосполитої години він завжди вірно помагав їй проти москалів, турків, татарів і скрізь перший видержував найлютіші наскоки ворогів. Тому не тільки треба використати сучасну нагоду, але й у будуччині притягнули до спільного діла (тут Бетлен мав на думці протикатолицьку, протиавстрійську та протипольську лігу протестантських держав, у справі якої і приїхав до нього шведський посол) таких знатних лицарів... Двацятилітній гнет і остання різня Конєцпольського (куруківський погром) розлютували козаків до краю. Тому саме тепер требаб ужити всіх засобів, щоб козаки повстали проти Польщі при співучасти сусідів і під проводом якогонебудь знатного та видатного вожда і дали тим доказ, що не щезла їх мужня постанова добитись волі або загинути".

Відкидаючи набік несправедливу гострість деяких висловів цього старого, розумного і досвідченого державного мужа треба признати, що його характеристика знайшла собі повне підтвердження у фактах. По смерти Бетлена Ґабора, в двадцять літ пізніше, як він сказав наведені слова, український нарід зумів добитись волі. Та це сталось щойно тоді, коли він знайшов для своїх змагань великого і розумного вожда. І тільки тоді, коли цей одинокий великий вожд, Богдан Хмельницький, зумів підшукати та вибрати найкращих людей і до послуху цим людям усю націю українську прихилити. Тільки одинокому Богданові Хмельницькому вдалось використати це непомірно важке діло, яке для стороннього здавалось нездійсненим.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(31)

Погостив Кудеяр зловіщого післанця розлуки з Настею і зачав зараз вибиратися. Рано осідлано і навючено два коні під верх: один для нанятого хлопця а другий мав іти разом з ним. Там був і мішок з біллям і платтям і мішок з харчем: сухарами, крупами, сушеною рибою і т. і. та ящик на порох і кулі. Сам Кудеяр сів на татарськоо коня чистої крови, на котрім прибув з України до Москви. Заложили йому того віз і Настя поїхала проводити свого Юрка.

Воєвода віддав їм на приміщення в городі хату та повідомив, що після царського указу велено йому чим скорше зібрати дідичів білевського околу, дворян і синів боярських та виправити до Данила Адашева над рікою Псьолою, провід над ними віддати Кудеярові. „Ось — говорив з поважанням воєвода — який цар государ для тебе, Юрія, ласкавий: в грамоті від заряду воєнного написано висилати таких, що мають дітей, братів і свояків, а у кого їх нема, тих не висилати, щоби з причини довшої розлуки не було страти в хазяйстві, крім одинокого Юрія Кудеяра, а йому Юркові, прикликавши його до себе, сказати, що йому тим разом бути в поході до осени, а коли вернеться в осени, то його в друге не висилати". Кудеяр пізнав, що цар памятає на нього, і тішився. Насті також було відрадно, що по крайній мірі лишається їй надія побачити скоро свого Юрка, хоч тяжка думка налягла її душу, що і до осени неодно може лучитися.

Один за другим зїздилися дідичі. Воєвода записував прибувших і віддавав під провід Кудеярові; опісля коли наспів останній речинець наказний в грамоті, день восьмого травня, воєвода приказав писареві зазначити в списі всіх не прибуших, щоби донести про них окремо до заряду, та оповістив, що на другий день, в свято чудотворця Николая, треба виступати в похід.

Ранним ранком всі зібралися в церкві і по всеночнім протопіп відправив молебень та кропив святою водою знамена і війська. Піднявся плач жінок і дітей. Настя не була між ними; вона тихо сиділа в хаті; колиж при звуці труб, ударах в бубни і звуці дзвонів зачало військо виїжджати, Кудеяр вбіг до хати, пригорнув кріпко до грудей Настю, вирвався з її обнять, скочив на коня і пустився, здоганяти похід.

Вернула Настя в свою оселю. Сумно стало їй в самотнім новім дворі; сльози напливали до очей, але вона старалася представити собі як її дорогий Юрко верне в осени, як вона вибіжить йому на зустріч, яка то буде радість... А тимчасом якийсь зловіщий голос раз-у-раз шиптав їй: будеш ждати його цілу осінь, будеш ждати й друге літо й осінь й зиму, й дальше ждати, ждати, ждати...

X.

Похід.

При горлі ріки Псьоли вже від давна ведеться пильна робота. Багато народу вештається туди і сюди з сокирами, мотиками, молотами; обтесують трами, ріжуть дошки, збивають цвяхами, видовбують величезні пні дубові, будують судна всякої величини — і байдаки і дараби і малі човна. На березі на великім просторі розложилися шатра, шалаші; стоять вози, ржуть коні, ревуть воли, блеють вівці, мекають кози, ґеґають гуси. Продавці в салашах торгують харчем, горять костри з кітлами; раз-в-раз прибувають верхом і пішки воєнні люди, приїздять вози налаштовані сухарами, крупами, сушеною рибою, вудженим мясом, часником, горохом; чим раз ширшає рухомий город, збільшається його населення.

Ось і Кудеяр прибув з своїми білевцями, розложився табором, розпустив шатро, привезене на коні, і удався до Данила Адашева.

— Витай, витай, силачу, — сказав Данило — як жилося на новій оселі? А що, правда, гарно було, коли був спокій? Ха, ха, ха! Мабуть не хотілося розлучати з теплим кутиком і з жінкою? О, зима, зима! Іно розлінивить нас, воєнних людей; як весною прийдеться розпростерти свої крильця, то й жаль покидати гнізда, але як чоловік розгуляється, то аж любо на широкім світі. Ну, товаришу, бачиш, що Бог дав? На нашім таки стало. А всьо через тебе; ти оруде Боже! Колиб тебе не було, то не бути й цьому походові. А тепер діло іде не на жарти. Вишневецький поплив до Дону, а нам плисти по Дністру, сам государ іде звеликим військом на Перекоп; ударимо разом на проклятих з трьох боків, руками окаяних схопимо, прийде кінець кримському царству, прийде... Пригадаємо проклятим сльози і муки християнські. Нема пощади кровопійцям, бий їх, рубай, коли пали, цілий Крим спалимо, возьмемо в полон, збуримо, бо не пий крови християнської, не руйнуй наші оселі, не висисай нас! Досить; настав час божої мести! Ну, і я на тебе вельми надіюся. Найперше, що Бог дав тобі таку силу, якої в світі не знайдеш; а друге тому, що по татарськи умієш і всіх їх норови знаєш.

— Хочу послужити царю-государю по християнськи, — сказав Кудеяр — коби Господь Бог поблагословив.

— Розуміється, розуміється, без Бога ані до порога! А я, товаришу, найбільше про це думаю і журюйся, щоби у нас було досить харчу. Це найважніша річ. Коли війну веться в заселеній околиці, то військо живиться працею бідного селянина, грабить його, забирає, усе, що для себе приладив, а ми попливемо через пусті, безлюдні околиці, а так само і в Криму. Ба й в Криму, кажуть, тепер неврожаї і помір на худобу, тож і там прийдеться терпіти недостаток. Длятого я велів навезти сюди стільки, щоби нам бодай на пів року вистало. За те в Криму християни нас ждуть, вижидають, Бога всі молять, щоби чим скорше дістатися під державу царя православного. У мене є тепер грек, родився в Криму і знає тамошні обставини; каже, що його земляки всі повстануть на татар і стануть їх бити. А ось він... славний чоловік з ласки Бога, Атанасій Єлисеєвич! Ось тобі той силач, Юрій Кудеяр про котрого я тобі говорив; ти знаєш по татарськи а він також з молоду був у поганців в полоні та знає по татарськи. Дорогі ви мені оба.

Атанас Єлисеєвич, вискаливши зуби, підійшов до Кудеяра і зачав з ним цілуватися. Зачали балакати. Атанас розповідав, що родився в Криму, над берегом моря, вихований в християнській вірі, вів торговлею в Кафі, відтак переїхав на Україну і поселився в християнській землі, в Києві, хотів постричись в черці в печерській Лаврі, але зачув, що цар православний вибирається іти на невірних, тож приїхав до Москви , щоб служити по силам християнській справі.

(Далі буде).

Льоґіка.

— Касю, ти мила рибу, заки усмажила.

— Та пощо рибу мити, прошу пані, коли вона все в воді жила.

• З ДНЯ •

ГЕРОЙСЬКА НАЦІЯ.

Народи цілого світу мусіли здивуватись неабияк прочитавши в пресі, що ось по цілім ряді капітуляцій інших народів маленька Карпатська Україна ставить опір наїздникові. Чехи капітулюють без бою. Їх території раз наїздять німці, опісля поляки, а ще далі знов німці. Захоплюють їхню столицю, машерують парадно до палати президента і насаджують німецький прапор, як символ німецької влади. А чехи мовчать. Найвище хтось десь ізза кутка покаже язик наїздникові. Подібне роблять словаки. А тут маленька горстка геройських українців, що лище кілька місяців тому як відзискали по тисячлітній неволи свою політичну волю й впродовж тих кількох місяців ледви вспіли поставити маленькі завязки своєї мілітарної сили — ставлять опір мадярським наїздникам. Та ще й який опір!

Читаючи грубі наголовки: „Чехи капітулюють", „Німецькі війська вмашеровують на Словаччину" і т. п.; а по тих наголовках — „Карпатська Україна ставить сильний опір мадярам", „Відділи Карпатської Січи відкинули взад мадярів та відобрали 18 сіл"; або: „Завзята боротьба виявилась між українцями і мадярами", „Тисячі вбитих", „Мадяри відкинені" — читаючи це все чужинець в кожнім кутку світу мусить здивуватись. „А це що за нарід! Нарешті натрапили на таких, що не уступають", подумає він.

СПРАВДІ ДИВНИЙ НАРІД!

Кожному українцеві серце кервавиться на вістку, що азійська мадярська дич відбирає нам цей маленький кусок вільної землі. Кожний із нас в серці присягає пімсту. Та заразом кожний із нас є невимовно гордий з тої геройської постави Карпатської України. Ми не резчаровані з неї, не розчаровані з її провідників. Вони своїм життям засвідчили, що ставлять Україну понад усе. І навіть колиб ми мали втратити цей кусень вільної землі, то їх учинок буде таким розторощуючим моральним доказом нашої національної окремішности, нашого бажання волі, нашої зрілости до державного життя, нашої гордости та лицарскости, що цілий світ застановиться над тим й подумає: „Вони заслугують на волю!"

Ми не розчаровані з вас наші карпатські лицарі! Ми горд на вас і нині ми далеко дужчі, ніж були перед вашим збройним конфліктом з азійською диччю.

НАДЗВИЧАЙНІ ХВИЛІ.

Бувають хвилі в житті чоловіка і цілих народів, що не вільно мовчати й калькулювати в голові чи корисно щось робити, чи ні? Чи закінчиться це перемогою, чи ні? Треба ділати, навіть колиб справа була засуджена на невдачу. Народня честь це не справа калькуляцій. Нація, яка хвилеву вигоду ставить вище національної чести, не варт бути самостійною. Цю заввагу висказали з брутальною отвертістю поляки чехам. Також французи в сороміі клонять свої голови на думку такої спокійної, безкровної капітуляції чехів. Капітулюючи перед німцями чехи правдоподібно втратили на віки не лиш свою державність, але станули на шлях, що веде до неминучої національної смерти. Проте вони боялись ризкнути боротьбою, воліли конати, конати ступнево, поволі, як раби, ніж вмірати як вільні лицарі на полі слави.

Інакше поступили наші карпатські лицарі. І хто зна, чи їх очайдушний лицарський вчинок не довершить неймовірного й не відверне чужої інвазії? Цей лицарський вчинок мусів зрушити найбільш закамяніле серце!

Бо не треба забувати, що карпатським українцям мадяри також запевнювали автономію, як це виходить із заяви мадярського премієра, виголошеної недавно в мадярськім парляменті. Та вони це відкинули.

ТАКІ ТО ВОНИ „ГІТЛЕРІВСЬКІ АҐЕНТИ".

Всяка большевицька й інтернаціональна голота верещала по цілім світі, що уряд премієра Волошина це „гітлерівські аґенти", це „слуги Гітлера", що роблять те, що прикаже Берлін. А тепер та большевицько-інтернаціональна галайстра хай бачить, які це „гітлерівські аґенти"! Гітлер лишив Карпатську Україну, віддав її на поталу мадярам. Але ті так звані „гітлерівські аґенти" чомусь не послухали Гітлера й не покорились його холодним розрахункам. Вони вхопили за зброю і рішили радше згинути в боротьбі, ніж піддатись тим, кому хотів віддати Карпатську Україну Гітлер! Всі корились волі Гітлера, а вони ні!

Те, що сталось в Хусті, мусить бути пересторогою для всіх явних і скритих ворогів українського народу. Українці — це геройська нація. Вона може шукати за границею союзників. Але коли хтось загрожує самостійности українців, вони будуть обороняти її до останньої краплі крови.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОГИДНИЙ МОРД ПОЛЬСЬКИХ „РИЦЕЖИ".

В половині січня ц. р. деякі радіові години в Бофало подали були вістку, що в Галичині, в селі Урмані, Бережанського повіту будьтоби якісь бандити задержали якогось повітового шофера і цей ніби в своїй обороні вистрілив і одного з напасників убив. Така сама новинка появилась була і в старокраєвій ворожій пресі, а за нею подали її й деякі українські часописи.

На основі вісток зо згаданого села я спростовую це, бо воно малось цілком інакше: Дня 14 січня, то є на український Новий Рік польські „стшельци" з села Урманя і околиці, а теж всяке інше місцеве шумовиння, робило в громадській школі забаву. Коло 8 години вечором переходило коло школи кілька молодих українських хлопців. „Рицежи", побачивши їх, вискочили зо школи і пустились за ними. Один з хлопців сховався в хаті одного господаря. Напасники прибігли під хату. В той самий час в читальні було кільканацять українських хлопців і хтось їм дав знати, що „стшельци" напали на хату. Вони прибігли на поміч. Коли зблизились до подвіря хтось вибіг з укриття, освітив одному українському хлопцеві обличчя. А коли той завернувся, щоб відступити, той з укриття вистрілив два рази в голову втікаючому та вбив його на місци.

Хто був той скритовбивник — не тяжко догадатись. Що він мусів бути один із поляків доказує і те, що цю вістку польська преса подала в світ в іншій формі.

Застрілений українець був ідейним хлопцем і хоч ще молодий, то проте працював для народньої справи із повною посвятою. Називається він Іван Когут, має 22 роки, є сином свідомих громадян Дмитра і Анастасії зо села Урманя, що хоч мале, то належить до найсвідоміших українських сіл в повіті. Покійний Іван Когут вже був раз тяжко побитий „стшельцами", а раз був арештований і також тяжко побитий польською поліцією.

По тім огиднім морді польська поліція арештувала багато української молоді, звалюючи всю вину на неї. Похорон відбувся при великім здвизі українського народу, що зійшовся із усіх сіл. Та тих, що приходили з інших сіл, поліція не допускала.

Ось так виглядає та сумна правда. Ляхи винищують наших найсвідоміших одиниць.

Іван Когут, Бофало, Н. Й.

СНИ ТА ГОРМОНИ

Від непамятної давнини люди вважали і вважають сни за щось таємничого, що однак стоїть у звязку з життям даної особи. Тому від найдавніших часів люди пробували вияснити собі сни чи то самі чи при помочі всяких ворожбитів, астрольоґів і т. п. Нинішня наука також звернула увагу на ту таємну ділянку життя людини.

Таємниці сну.

Вдень на яві людина живе під впливом розуму та свідомости, які тримає у міцних оковах льоґіка. Вона примушує людину пристосуватися до обставин життя і поводитися не так, якби дана особа хотіла, але так, як її приневолюють ріжні писані і неписані закони моралі, етики, законодавства. Ті кайдани дуже перешкоджають людині у повному виві та здійснюванні своїх бажань та потреб, а такі невповнені бажання та прагнення лишають у людській душі прикрий слід. Таксамо всякі переживання, головно прикрі, витискають сильний слід на свідомости людини.

Природно, що життя людини сталоб нестерпною мукою, якби такі конфлікти мучили її безупинно. Тому правдивим щастям для людини є те, що всі ті трудні до здійснення бажання, мрії, та переживання западаються глибоко в іншу сферу нашої душі, у т. зв. підсвідомість, де вони спочивають, наче забуті. Уночі, коли зникає наша свідомість, коли опадають залізні кайдани льоґіки, з теміні нашої душі виринають таємні образи, що складаються на сни. Образків до сонних мрій постачає сама найглибша сфера нашої душі — підсвідомість. З неї вони виринають, ті нездійснені прагнення, мрії, незаспокоєві інстинкти, малі, призабуті інциденти навіть з часів вчасного дитинства, — все це накопичене у підсвідомости стає матеріялом для дивних, незрозумілих снів. Коли додати до цього ще брак льоґічної контролі, яка перестає діяти у людині підчас сну, тоді ясно, які великі можливости найріжнородніших снів-комбінацій з багатої скарбниці нашої підсвідомости.

Вплив стану тіла та сни.

Крім образів, що виринають з підсвідомости, на зміст снів має вплив також стан і будова орґанізму людини. Ось нпр. люди вже давно помітили, що коли піти спати з переповненим шлунком, тоді сняться неспокійні сни, що мучать сонну людину. Подібно, сонному, що пішов спати голодний, сняться смачні страви та гучні бенкети. Оці та багато інших прикладів вказують на те, що на появу і якість снів крім матеріялу у підсвідомости людини мають ще сильний вплив стани орґанізму людини підчас сну. В останніх часах учені перевели багато дослідів над зовнішніми впливами на наші сни. Ось напр. прохолоджена висунена зпід покривала нога людини може причинитися до сну, в якому людина має враження зими, холоду, води і т. п. Коли положити на грудях людини у сні якийсь навіть невеликий тягар, тоді вона має враження, начеб її придушували гори, великі тягарі, душили всякі жахливі примари і т. п. В останніх часах учені звернули увагу на великий вплив гормонів, тих таємних субстанцій, що їх витворюють спеціяльні орґани нашого орґанізму і які реґулюють при помочі нервової системи всякі життєві прояви нашого орґанізму, — на зміст снів. Звичайно відношення до себе поодиноких гормонів нашого орґанізму є в деякій рівновазі, одначе часом буває, що один з них чи їх якась ґрупа може взяти тимчасово верх над іншими, і тоді те явище відбивається вдень на способі життя даної людини, а вночі на змістах снів.

Подібно діється, коли до орґанізму впровадити штучно більшу давку якогось гормону впорскненням. Ось так теж Ґльоссов впорскнув досліджуваній людині перед сном відповідну давку гормону з підмізкової залози; досліджуваному приснилися розкішні картини краєвидів, рай, величаві веселки, приємні особи і т. п. Інакше було по впорскненні гормону з надниркової залози; під пливом цього гормону ввижалися жахливі примари і страшні переживання. Сонному здавалося, що він деревіє і не може з несамовитого жаху видати зі себе звуку. Подібно буває також зі снами, що мають еротичний зміст. Вони повстають під впливом збільшеної скількости полового гормону у крові, що побуджує мозок.

Потверджують це також обсервації відмолоджуваних ріжними методами людей, в яких появляються частіші і сильніш сни з еротичним змістом. Діється це тому, що відмолодження саме полягає на постачанні старечому орґанізмові полового гормону або через защіплення полової (звичайно малпячої) залози, або через впорски готового гормону.

* * *

Згадані обсервації мають велике значіння також для пізнання на основі снів характеру даної людини, залежного у великій мірі від стану гормонів у данім орґанізмі а також можуть дати лікареві цінні відомости про скількість даного гормону в орґанізмі, його надмір чи недостачу, що відбиваються у снах. Подібно можна буде пробувати лікувати гормони людей, що терплять на жахливі сни і надати їх снам приємніші сюжети. („Діло").

ПО ПОЛЬСЬКІЙ „ГОСТИНІ" НА ЗАКАРПАТТІ.

Почтовий уряд у Торуні на Карпатській Україні, розбитий польськими терористами. Знищення оглядає секретар премієра Волошина.
(Світлив В. Бльондиненко. З фільми „Україна в огні".)

ЗАЯВА НОВОГО АДМІНІСТРАТОРА WPA

Новий адміністратор WPA, полковник Ф. С. Герінґтон, заявив недавно в своїй радіовій промові, що в керуванні цеї інституції він буде ступати слідами свого попередника Г. Л. Гопкинса. Якщо будуть зроблені які зміни, то вони виходитимуть із властивих потреб орґанізації. Однак основних змін не буде. Ті, що працюють, працюватимуть далі.

Новий адміністратор висловився, що він буде старатися дати заняття найбільш потребуючим, усуваючи з допомогових робіт тих, котрі можуть й без них дати собі раду. Він зробить все, що тільки можливе, аби удосконалити програму допомогових робіт й щоб зробити її більш ефективною під кожним оглядом. Робітники, які працюють на допомогових роботах мусітимуть працювати чесно і ретельно, так, якби працювали для себе самих. Дальше новий адміністратор заявив, що він припильнує, щоби новий закон, що забороняє політикам втручатися до адміністрації допомогових робіт, був виконаний.

Зясовуючи свою промову на радіо Ф. С. Герінґтон сказав, що він ще від осені 1935 року працює в орґанізації як головний інжинір і заступник адміністратора.

„Більш трьох літ я приглядався як Г. Л. Гопкинс розвязував скомпліковані проблеми орґанізації" — говорив полк. Герінґтон. „Я певний, що гр. Гопкинс ніколи не думав так, як і я не думаю, щоби розділювання допомогових робіт в очах здорових людей було найбільш ідеальне. Програма мусить змінятися й уліпшуватися відповідно до обставин. На ділі вона все змінялася й в міру потреб доповнювалася майже кожного року. Так буде й від тепер.

„Як адміністратор" — говорив полк. Герінґтон, — „я хотів би зробити нашу програму якнайбільш ефективною. Але в цім випадку я хочу, щоб зі мною кооперували не лише канцелярійні робітники в адміністрації, але й ті звичайні робітники, що працюють на допомогових роботах.

„Насамперед усім треба знати, що на допомоговій роботі WPA повинні бути лише ті, котрі потребують помочі, бо тільки для таких конґрес ухвалив гроші на допомогу.

„Дальше, ті проєкти в окремих програмах громад, в яких ми беремо участь, повинні бути такі, щоб приносили якнайбільшу користь для таких громад. Такі проєкти для допомогових робіт повинні бути розумно упляновані.

„Право на публичну працю для безробітних мужчин і жінок в Америці щойно тепер уводиться в життя. Щоби це задержалось й на будуче, то кожний робітник і робітниця, що працюють на допомоговій роботі, повинні старатись чесно відробити ті гроші, які вони одержують від держави."

Новий адміністратор, полк. Герінґтон, заявив, що багато здібних і високо кваліфікованих людей виконує звичайну, чорну роботу на WPA. Він казав, що буде старатись, щоби в будуччині кожний виконував таку працю, до якої він найкраще надається і, щоб в міру фондів для інтеліґентних (ґвайт калар) працівників створити відповідні заняття.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У вівторок, 14. березня 1939., померла в домі родичів, 35-64 — 108. вул., в Короні, на Лонг Айленді,

ЛІЛІЯНА ДИЧКО,

дочка Василя й Пелягії Дичко.

Померла в молодім віці, бо в 23. році життя.

Вона була широко відома в кругах української в Америці родженої молоді, бо все живо цікавилася українським життям. Звісна теж була як поетка, а її поезії були часто міщені в „Україніен Вікли".

Церковна відправа за упокій її душі відбудеться в українській православній церкві св. Володимира, 334 Іст 14. вулиця, в Ню Йорку, в суботу, 18 березня, в 10. год. рано, а потім її тлінні останки будуть поховані на цвинтарі св. Михаїла.

Похорон відбудеться з похоронного заведення Петра Яреми, 129 Іст 7. вул. у Ню Йорку.

Земля їй пером!

ПРИГАДКА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ДЖЕРЗІ СИТІ!

Пригадується шан. українцям, що **в цю неділю, 19. березня, Хор ім. Лисенка** відіграє два преставлення: **„Вечерниці" і „Ви лише нервові"**. Вечерниці не є всилі дати ніяке інше товариство тільки співацьке, бо воно складається виключно зо співів. Тому прийдіть налюбуватись 1½-годинним безперервним співом доброго хору. **Початок у 6:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул.**

Спокійна.

— Чи ви пані, як жінка славного летуна-акробата не боїтесь за кожним разом, коли ваш чоловік літає коміть головою в повітрі?

— Спершу я боялася, але тепер я вже виймаю йому гроші з кишені перед кожним летом.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ у важній справі КАТЕРИНУ ДУБАС замуж. НАЗАРЕВИЧ. Прошу зголоситися до мене листовно в дуже важній справі на адресу: 62-3

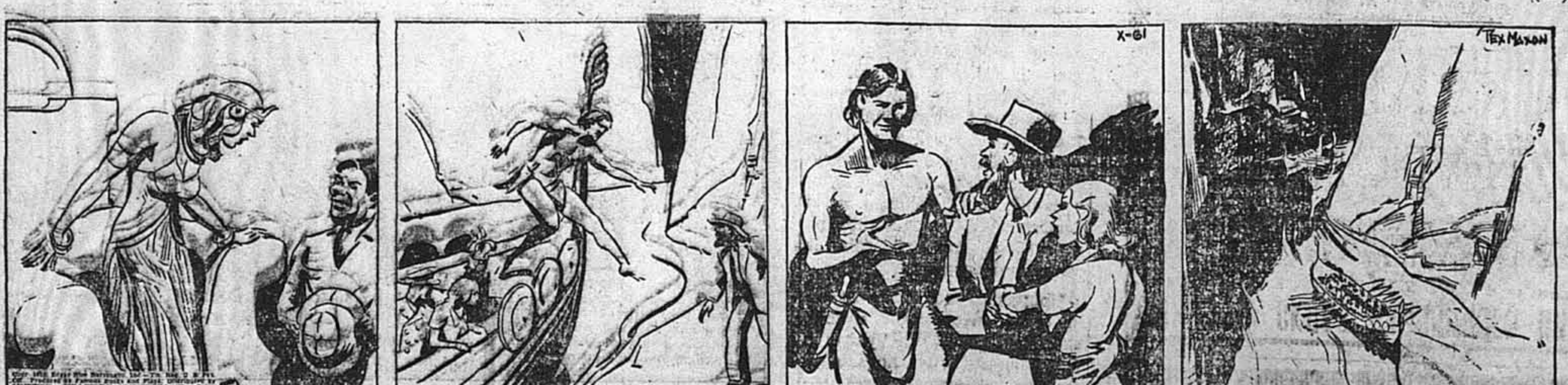
HARRY CZYKALO,
2223 W. Iowa Street, Chicago, Ill.

ПОШУКУЮ у важній справі братової доньки, МАРІЇ ЧИКАЛО, замуж. СИДОРОВИЧ; перебуває в Ню Йорку. Прошу зголоситися до мене листовно на адресу: 62-3

HARRY CZYKALO,
2223 W. Iowa Street, Chicago, Ill.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(61)

Зарядивши капітанові, що той має сформувати шість ґалер, наповнених військом і піти в погоню за Тарзаном, королева Атка звеліла закликати Атана Тома. А коли той зявився перед нею, вона сказала: „Твої вороги незадовго будуть в моїй силі. Котрому доведеться попасти в мої руки живим, то він закоштує гніву божка Брульора, що мешкає під водою".

Тимчасом Тарзан, Лявак і Гелена, разом з цілою ґалерою атарських невільників, проплививши тунель видістались назад на ріку і поплили до табору, в якім була решта товариства. Підійшовши до Ґреґорого Тарзан заговорив: „Я маю добру новину для вас. Я переговорював з невільниками і один із них сказав мені, що він бачив в підземеллях атару білого вязня. Це мабуть ваш син".

„Але як ми можемо дістатись до нього", живо заговорив Ґреґорі. „Це буде дуже тяжко. Проте ми мусимо спробувати. Тетан говорить мені, що його вуйко король тоботанців, може номоже нам. Провідавши все як слід і діставши поміч від тоботанців ми можемо заризикувати наступом на атарців. Але шлях до тоботанців є далекий і дуже небезпечний".

На щастя вони мали в своїм посіданні добру ґалеру, а також гурт добрих гребців. Невільники слухняно виконували волю Тарзана, якого вони уважали своїм новим паном. Тарзан звелів усім повсідати в ґалеру і вони почали плисти вділ рікою, звідкіля вони прибули. Та по кількох годинах вони натрапили на своє нещастя на ті ґалери, які вислала в погоню за ними королева Атка.